

اختلافات شایع بین دانشجویان و خانواده

ربابه نوری^۱، فروغ آموستی^۲

مقدمه

اختلاف و تعارض، یکی از ویژگی‌های روابط نزدیک و صمیمانه است. اختلافات والدین و فرزندان در حوزه‌های مختلفی است از جمله انجام وظایف و مسئولیت‌ها و استقلال، (برایجه، ون دوم، ون در واک، میوس، ۲۰۰۹). نکته بسیار مهم آن است که وجود تعارضات و اختلاف بیشتر در خانواده‌ها با رفتارهای مشکل‌آفرین و پرخطر همراه است. به طوری که هر چه اختلافات بیشتر باشد، احتمال رفتارهای خطرناک و مشکل‌آفرین در فرزندان نیز بیشتر می‌شود. به ویژه، احتمال رفتارهای درون‌ریزی و برون‌ریزی در فرزندان بیشتر می‌شود (برایجه و همکاران، ۲۰۰۹). در این رابطه، تأثیر چنین اختلافاتی بر افسردگی بسیار اساسی و معنادار بوده است (جوانگ، سید، تاکاگی، ۲۰۰۷؛ هرنکول و همکاران، ۲۰۰۹).

دیدگاه‌های والدین و فرزندان از نظر مشکلات و اختلافات بسیار متفاوت است. انتظارات والدین و فرزندان از یک دیگر متفاوت است مثلاً از نظر اعتماد، استقلال، ارتباطات، همچنین، تعارضات و اختلافات بین نسلی نیز وجود دارد که مربوط به فرآیندهای عادی رشد است (استورت، وارد، جوز، نارایان، ۲۰۰۹). این در حالی است که خانواده منبع اصلی حمایت اجتماعی برای فرزندان خود است و چنین تعارضات و اختلافاتی اگر به درستی با آنها برخورد نشود، می‌تواند مشکلات سازگاری و سلامتی زیادی برای فرزندان ایجاد کند. نکته مهم دیگر آن که پدیده‌های اجتماعی مانند مهاجرت و سازگاری با فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌های دیگر نیز می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در این اختلافات داشته باشد (استورت و همکاران، ۲۰۰۹). پژوهش‌ها تأکید دارند. روش‌های کیفی، روش‌های مناسبی برای تعیین اختلافات و تعارضات بین والدین و فرزندان است (تادریف- ویلیامز، فیشر، ۲۰۰۹). با توجه به اهمیت اختلافات و تعارضات خانوادگی بر ارتباطات خانوادگی و همچنین سلامت دانشجویان، پژوهشی کیفی با هدف تعیین اختلافات و تعارضات شایع والدین و دانشجویان انجام شد.

روش

شرکت‌کنندگان: جامعه پژوهش، دانشجویان دانشگاه تربیت معلم ساکن خوابگاه بودند. نمونه پژوهش ۱۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه تربیت معلم بودند: تعداد دختران ۵۰ نفر و تعداد پسران ۳۶ نفر. نحوه انتخاب این افراد به صورت تصادفی از افراد ساکن در خوابگاه بود. دامنه سنی دانشجویان بین ۲۰ تا ۲۳ سال بود که اکثر آنان دانشجوی دوره کارشناسی بودند. روش پژوهش حاضر، پس‌روپادی و کیفی است. /نبراز: به منظور دستیابی به اطلاعات مورد نیاز، پرسشنامه‌ای باز که اختلافات دانشجویان با والدین را در موقعیت‌های مختلف ارزیابی می‌کرد، تهیه شد. موقعیت‌های مورد ارزیابی عبارت بودند از: ارتباط با دوستان، تحصیلی، مذهبی، گذران اوقات فراغت، مالی، پوشش و آرایش، رفت و آمد. همچنین، یک سؤال باز دیگر، در مورد سایر اختلافاتی که در پرسشنامه مطرح نشده بود نیز تدوین شد.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش نشان داد شایع‌ترین اختلاف والدین و دانشجویان در زمینه ارتباط با دوستان (۰/۲۰)، پوشش (۰/۱۶)، رفت و آمد (۰/۱۵)، نحوه گذران اوقات فراغت (۰/۱۵)، تحصیلی (۰/۱۱)، مالی (۰/۸)، مذهبی (۰/۸).

به منظور بررسی بیشتر، اختلافات شایع به تفکیک دختران و پسران نیز مورد بررسی قرار گرفت. در این زمینه تفاوت‌های مشخصی بین دختران و پسران وجود داشت: در میان دخترها، اختلاف والدین و دانشجویان در مورد دوستان آنان ۰/۱۱ بود و در پسران ۰/۷۰۹/۹. دختران و ۰/۱۱ پسران گزارش دادند اختلافاتی با والدین در مورد پوشش خود دارند. ۰/۳ دختران و ۰/۱۲ پسران گزارش دادند در زمینه رفت و آمد با والدین خود اختلاف دارند. ۰/۷ دخترها و ۰/۴ پسران در زمینه تحصیلی اختلاف با والدین داشتند. ۰/۷ دختران و فقط ۰/۱ پسران از وجود اختلاف در زمینه مالی با والدین گزارش دادند. از نظر مذهبی ۰/۲ دختران و ۰/۶ پسران وجود اختلاف با والدین را گزارش دادند و در آخر، از نظر اوقات فراغت، ۰/۱۰ دختران و ۰/۵ پسران اختلاف با والدین خود را گزارش دادند.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که یافته‌ها نشان دادند، حداکثر ۲۰٪ و حداقل ۸٪ دانشجویان اختلافاتی را با والدین خود گزارش می‌کنند. نکته بسیار مهم آن است که از نظر جنسیتی تفاوت‌هایی بین الگوی تعارض و اختلاف والدین و دانشجویان وجود داشت که در بعضی موارد، اختلافات دختران شایع‌تر بود مانند دوستان، تحصیل و گذران اوقات فراغت. در سایر موارد یعنی پوشش، رفت و آمد و مذهب پسران اختلاف بیشتری را با والدین خود گزارش دادند. همان‌طور که پژوهش‌های دیگر نیز نشان دادند (برایجه و همکاران، ۲۰۰۹؛ استورت و همکاران، ۲۰۰۹) اختلافات و تعارضات با والدین شایع است حدود ۲۰٪ دانشجویان به مواردی اشاره کردند. در این زمینه، ضروری است مراکز مشاوره دانشگاه‌ها به چنین تعارضات و راه‌های برطرف و کاهش آن توجه ویژه‌ای داشته باشند. به ویژه آن که این اختلافات به راحتی زمینه را برای رفتارهای مشکل و به خصوص برون‌ریزی و درون‌ریزی آماده می‌کنند که در این میان علایم افسردگی از شایع‌ترین و محتمل‌ترین وضعیت‌های ممکن است جوانگ، سید، تاکاگی، ۲۰۰۷؛ هرنکول، هاوکیوز، کوسترمان، و ماسن، ۲۰۰۹). در این میان، مهارت

حل تعارض و آموزش آن هم به والدین و هم به دانشجویان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است (برایجه و همکاران، ۲۰۰۹).

با این حال، در این زمینه بهتر است به چند نکته توجه شود: دانشجویان ساکن خوابگاه بودند و به همین دلیل احتمال زیادی وجود دارد که در میان دانشجویانی که در میان خانواده زندگی می‌کنند، نوع اختلافات متفاوت باشد و به احتمال زیاد، میزان اختلافات بیشتر از دانشجویان خوابگاهی باشد که در درون بافت خانواده قرار ندارند و در محیط دیگری زندگی می‌کنند. بحث دیگر این که، در این پژوهش نظر دانشجویان ارزیابی شد و نه نظر والدین. ممکن است دیدگاه‌های والدین متفاوت باشد و به همین دلیل، میزان و نوع اختلافات و تعارضاتی که والدین گزارش کنند ممکن است بسیار متفاوت باشد.

با توجه به مطالب بالا، به نظر می‌رسد یکی از محدودیت‌های پژوهش که جامعه آماری از دانشجویان مقیم خوابگاه صورت گرفت، تعمیم‌پذیری نتایج را با مشکل روبه‌رو کرده است. علاوه بر این، محدودیت دیگر پژوهش، عدم ارزیابی اختلافات از سوی والدین نیز هست. به همین دلیل، پیشنهاد می‌شود در تحقیق‌های آینده به این دو موضوع توجه شود.

منابع

- Branje, S.J.T., van Doorn, M., van der Valk, I., & Meeus (2009). Parent-adolescent conflicts, conflict resolution types, and adolescent adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology*. Vol.30: 195-204.
- Herrenkohl, T.I., Kosterman, R., Hawkins, J., & Mason W.A. (2009). Effects of Growth in Family Conflict in Adolescence on Adult Depressive Symptoms: Mediating and moderating Effects of Stress and School Bonding. *Journal of Adolescent Health*. Vol. 44 : 146-152.
- Juang, L.P., Syed, M., & Takagi, M. (2007). Intergenerational discrepancies of parental control among Chinese American families: Links to family conflict and adolescent depressive symptoms. *Journal of Adolescence*. Vol. 30: 963-975.
- Stuart, J., Ward, C., Jose, P.E., & Narayanan, P. (2009). Working with and for communities: A collaborative study of harmony and conflict in well-functioning, acculturating families. *International Journal of Intercultural Relations*. Vol.
- Tardif-Williams Y.C., & L., Fisher (2009). Clarifying the link between acculturation experiences and parent-child relationships among families in cultural transition: The promise of contemporary critiques of acculturation psychology. *International Journal of Intercultural Relations*. Vol. 33: 150-161.

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم تهران. rynoury@yahoo.com

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده